

Fentiekből következik, hogy a társadalomtudományi információnak az összetett társadalmi tevékenységi folyamatokban, mindenekelőtt pedig az irányítási szférában lehet jelentősebb szerepe. Ennek az irányítási szférának gyakorlati elnevezése a „politika” a szó angol, policy értelmében. Ilyen „politikákat” a társadalmi élet minden területén ismerünk és ahol ezek jelen vannak, ott szót kaphat a társadalomtudományi információ is. Szerepe természetesen nagyobb a gazdaságpolitikában, mint az üzletpolitikában, a területfejlesztési politikában, mint a közszéppolitikában.

A társadalomtudományi információ felhasználóit tevékenységi körük szerint az alábbi csoportokra oszthatjuk:

- a kutatásban és oktatásban,
- a döntéshozatalban,
- a gyakorlati tevékenység különböző fajtáiban közreműködők.

Egy másik csoportosítás szerint megkülönböztethetjük:

- a döntéshozókat,
- a döntéselőkészítőket,
- a döntések végrehajtóit.

E két csoportosítás összekapcsolásával elméletben kialakíthatók azok a felhasználói csoportok, amelyeknek a társadalomtudományi információval szemben támasztott igényeik nagyjából homogének.

A döntéshozók vagy a végrehajtók információs igényei általában csekélyebbek a döntéselőkészítők igényeinél, legalábbis a szó mennyiségi értelmében. A döntésekben, illetve az azokban játszott szerep mellett a felhasználó igényei nagymértékben függenek a cselekvés jellegétől. A stratégiai tervezés információigényei nagyobbak mint a taktikai tervezésé, a nem ismétlődő cselekvések információigényei nagyobbak, mint a rutin cselekvéseké, az időhorizont és a térbeli hatókör ugyancsak lényegesen befolyásolja a cselekvések információigényességét.

Fontos tényező a társadalmi döntési szervezet és mechanizmus ismeretigényességi foka. Jogos annak feltételezése is, hogy – ha nem is mechanikus összefüggésben – pozitív a korreláció egy adott szervezet fejlettségi szintje és információigényessége között. Mivel egy adott társadalomban különböző tevékenységet végző és különböző fejlettségi szintű szervezetek működnek egymás mellett, a társadalomtudományi információ iránti igény is erősen differenciált. Mindez elsősorban objektív (potenciális) igényekre vonatkozik. Annak mértéke azonban, hogy az objektív (potenciális) igények milyen mértékben válnak szubjektív (tényleges) igényekké, alapvetően ugyanazoktól a tényezőktől függ, mint maguk az objektív igények. A szubjektív igények végső meghatározója maga a társadalom tevékenységében résztvevő ember. Az egyének különböző szempontok szerint mérlegelhető kvalitásai azonban éppúgy társadalmilag determináltak, mint maga a cselekvés, amelynek részesei. Képzettség, munkastílus, látókör ugyan egyéni tulajdonságok, de hogy mely társadalmi tevékenységeket, milyen képzettségű, munkastílusú, mennyire széles látókörű emberek végeznek, azoknak a tényezőknek a függvénye, amelyek az információs igényeket is meghatározzák.

A társadalomtudományi információ akkor képes szerepet játszani a gyakorlatban, ha tevékenységének célja a hozzájárulás a társadalomirányítási folyamatokhoz, ha alkal-

mazkodik az irányítási és döntési mechanizmus sajátosságaihoz és a fejlett szervezetek igényeihez.

Feltételek és követelmények

Mi kell ahhoz, hogy a társadalomtudományi információ valóban a társadalomirányítás szolgálatában állhasson?

A társadalomtudományi információ, amely a kutatás szolgálatában alakult ki és szükségképpen a diszciplináris specializálódás irányába fejlődött. A társadalomirányításban felvetődő csaknem valamennyi kérdés megoldása viszont átfogó, multidiszciplináris közelítést igényel.

A kutatás alapvető módszere az elemzés. A kutatók többsége egy szűk területre specializálja magát. Számukra az információ akkor nyújthatja a legtöbbet, ha képes követni őket ebben a specializálódásban. Ennek kifejezői például a SDI szolgáltatások. A társadalomirányításban más a helyzet. Itt a globális, a makromegközelítés dominál, az ebben közreműködők főként szintetizáló tevékenységet folytatnak, információs igényeik is szintetikus jellegűek.

A kutató, akinek a forrás nyersanyaga, arra kíváncsi, hol találja meg a számára szükséges adatokat. A gyakorlati szakember viszont csak arra kíváncsi, mi van a forrásokban és nem ragaszkodik tényleges kézbevitelükhöz. A kutató rendszerint maga kívánja eldönteni mely adatokat használn fel és melyeket vet el. Gyakran nagy mennyiségű adatra tart igényt. A társadalom irányításában közreműködők legtöbbször válogatott és céltartó adatokat szeretnek kapni és irtóznak attól, hogy az adathalmaz elborítsa őket.

A kutató kapcsolatba lép az adatbázissal és felhasználja amit talál. Ez a magatartás fellelhető a nem-kutatóknál is, de korántsem általános. Az a körülmény, hogy a vállalati vagy hivatali munkában a belső információk áramlása automatikus, nagyban meghatározza a külső információkkal kapcsolatos magatartást is. Ennek ellenére a nem-kutatók egy része (rendszerint kisebb része) szintén jelentkezik meghatározott adatok iránti igényvel az információs szervezeteknél.

A társadalmi gyakorlat általában azonban azt várja el a társadalomtudományi információtól, hogy az maga tárja fel mikor és milyen adatokra lehet szükség, hogy ezt a szükségletet folyamatosan, saját kezdeményezéséből elégítse ki. Ebben az értelemben is aktív szerepet kell betöltenie. Hatnia kell a döntéshozók véleményformálására és cselekvésére. Sajátos eszközeinek alkalmasnak kell lenniük arra, hogy tájékoztasson a folyamatosan változó feltételekről, feltárja az új tényeket, mozzanatokat. A valóság összetett folyamatából ki kell választani az előremutató elemeket: adatokat kell nyújtson a lehetőségekről, szándékokról, a várható fejleményekről és tendenciákról.

Külön feladat a gyakorlat konkrét, eseti információs igényeinek kielégítése. Szükség lehet adatokra a döntéselőkészítéshez, döntési variánsok kidolgozásához. Ehhez a társadalomtudományi információ segítséget nyújthat. A döntési folyamatba azonban más módon is kapcsolódhat: közvetlen kapcsolatot létesíthet magukkal a döntéshozókkal. Segítségükre lehet az eligazodásban a döntési variánsok között és az ezekhez kapcsolódó

adathalmazokban. Erre azért is szükség van, mert a közvetlen kapcsolat a döntéselőkészítés ellenőrzését is előmozdíthatja.

A tudományos-műszaki információban a gyorsaság magától értetődő követelmény. Nem így a társadalomtudományi kutatás információellátásában, amely az előbbinél sokkal lassúbb és ez legtöbbször nem is okoz gondot. A társadalmi gyakorlat számára szükséges információk esetében a megszokott lassú tempó elfogadhatatlan. A kormányzati, gazdasági és egyéb szervezetek csak az időben érkezett információt képesek hasznosítani. A társadalmi adatok ugyanis rendkívül gyorsan avulnak. A tény-információk, a hírek kritikus helyzetekben percek vagy órák alatt elavulnak, de normális körülmények között sem sokan élnek sokkal tovább egy napnál. A többi adat avulási ideje is viszonylag rövid. A statisztikai adatszolgáltatás heti, havi, negyedévi, féléves, stb. ritmusa mutatja, hogy az adatoknak mekkora köre képes rövid idő alatt meghaladottá válni. Adatok azonban nem mindig állnak rendelkezésre. A tájékoztatási tevékenységnek az adathiányra is gyorsan kell reagálnia. Gyakran a negatív információ is információ. Mindent összevéve a gyorsaság fontos követelmény a társadalmi gyakorlat szolgálatában álló információs tevékenységgel szemben.

A fenti követelmények teljesítése nem kis mértékben az információs szervezet és technika alkalmasságától függ.

Adatszerkezet, szervezeti struktúra

A társadalomtudományi információ szervezetét nemzetközileg is a nagymértékű szétaprózottság jellemzi. Ez egyfelől az adattípusok, másfelől a diszciplinánkénti tagolásban nyilvánul meg.

A társadalmi adatok elsődleges lelőhelyei

- Hírszolgálati irodák, tömegkommunikációs intézmények;
- Levéltárak;
- Empirikus társadalomkutató intézetek (közvéleménykutatás, piackutatás stb.);
- Statisztikai szervezetek;
- Politikai, kormányzati, igazgatási, gazdasági, társadalmi szervezetek, vállalatok, bankok;
- Tudományos és felsőoktatási intézmények.

A megfelelő információkat másodlagosan tároló és kibocsátó információs szervezetek

- Hírbankok, lapkivágat archívumok;
- Levéltári információs szolgálatok;
- Társadalomtudományi adatbankok;
- A statisztikai tájékoztatás;
- Különböző intézmények adatbázisai, tájékoztatási szervei;
- Könyvtárak, információs és dokumentációs központok, információelemző központok, kutatásnyilvántartó központok, terminológiai adatbankok stb.

Noha a felsorolt információs intézmények különböző igények kielégítésére szolgálnak, aligha valószínű, hogy egy kutatási vagy gyakorlati feladat megoldásához valamennyire egyszerre szükség van. Az viszont nagyon is előfordul, hogy egyszerre 3–4 különböző típusú adatbázist kell igénybevenni ugyanannak a feladatnak a teljesítéséhez (lásd például egy másodlagos, tehát nem közvetlen empirikus vizsgálaton alapuló piackutatási jelentés összeállítását).

Ami a társadalmi adattárak* diszciplináris tagolódását illeti, ott talán még bonyolultabb a helyzet: társadalmi adatok találhatók

1. Általános tudományos adattárakban;
2. Társadalomtudományi adattárakban (ezek súlypontja különböző lehet, pl. politikai, gazdasági, jogi stb.);
3. Társadalomtudományi diszciplináris adattárakban (egy adott diszciplína adatbázisa, más diszciplinákra vonatkozó adatok kisebb-nagyobb mennyiségével együtt);
4. Szubdiszciplináris adattár, diszciplináris és más szubdiszciplinákra való több-kevesebb tekintettel (például bankkönyvtár);
5. Többdiszciplinás (de nem általános), vagy egydiszciplinás, nem társadalomtudományi adattár, a kapcsolódó társadalmi adatokkal (például ipari tájékoztatási központ);
6. Feladat-orientált interdiszciplináris adattár, amely társadalmi adatokat is tartalmaz (munkabiztonság, várostervezés);
7. Feladat-orientált társadalomtudományi adatbázis (nemzetiségi kutatás);

A felsorolt intézmények meglehetősen különböző igények kielégítésére képesek. Az 1. főleg általános tájékozódást tesz lehetővé, nélkülözhetetlen a többdiszciplinás vizsgálatokban, az elméleti kutatásban és esetenként a gyakorlat szintetikus igényeinek kielégítésében. A 2. és 3. eléggé speciális igények kielégítésére is képes, többé-kevésbé széles társadalomtudományi spektrumban. A 4. szűk specializálódás számára ígér használható információkat, főként kutatóknak, esetenként nem-kutatóknak is. Az 5. és 6. gyakorlati tevékenységek ehhez kapcsolódó alkalmazott kutatás számára nyújthat sokat. A 7. főként meghatározott társadalomtudományi kutatásokhoz és a megfelelő társadalmi gyakorlati tevékenységhez nyújthat segítséget.

Ha e tagozódást a kialakulás szempontjából elemezzük, arra az eredményre jutunk, hogy míg 2–4. a specializálódás terméke, addig az 5–7. integrációs folyamatokat tükröz.

A fenti struktúrák együttes elemzése megmutatja, hogyan bomlik fel a hagyományos szerkezet, alakul át és formálódik új egységekbe, azaz rávilágít egy olyan folyamatra, amely csaknem minden tevékenységet felölel a társadalmi és műszaki átalakulások korában.

A társadalomtudományi információ szervezetét természetesen sok más és a fentieknél tökéletesebb módon is be lehet mutatni. Bármilyen módon tesszük is azonban, egy nyilvánvaló: a szervezet a felhasználó számára kevésbé áttekinthető, különösen nem az a „laikus”, tehát nem információs specialista felhasználó számára. Az áttekinthetőségnek

*Bármely adattípust tároló és nyilvántartó intézményt adattárnak nevezünk.

ez a hiánya az egyik forrása a tudományos tájékoztatás alacsony hatékonyságának. Ugyanez a tagozódás azonban pozitív tendenciákat is tükröz. A szervezet igazodását az igényekhez. Egy-egy áttekinthető, de monolitikus információs hierarchia merevsége és a nehezen áttekinthető inhomogén, de felhasználó-közeli-szolgáltató rendszer szélsőségei között az optimum megtalálása olyan feladat, amellyel az információs rendszerek tervezőinek szembe kell nézniük.

Feladat-orientált vagy diszciplináris szervezet

A feladat-orientált információs szervezet korántsem új dolog. Sőt régebbi, mint a diszciplináris. Hiszen minden felhasználó mindig erre törekedett, vagy mindig erre is. E törekvés útjában azonban egyre nagyobb pénzügyi és szervezeti akadályok állnak. A felhasználók ezért óhatatlanul arra kényszerülnek, hogy sajátjukon kívül más adatbázisokat is igénybe vegyenek. Ennek során azonban beleütköznek az információs szervezetek nagyfokú specializálódásába, ami két ellentétes előjelű következménnyel járhat: egyfelől megnehezíti a saját adatbázis létrehozását, másfelől azonban ki is kényszeríti.

A ma még uralkodó információs rendszerekben az adatokhoz való hozzáférés elé különféle akadályok tornyosulnak. A kutató ismeri az adatgyűjtés nehézségeit, s legtöbbször át is tudja hidalni azokat, hiszen ez a foglalkozásához tartozik. Ez az állapot azonban a gyakorlati igények kielégítése szempontjából nem fogadható el. A gyakorlatnak olyan információs szervezetre van szüksége, amely az adattípusok és a diszciplinák határaitól függetlenül lehetővé teszi a felhasználói szükségletek kielégítését. A társadalomtudományi kutatások fejlődése is felveti ezt a követelményt, de a gyakorlati felhasználók igénye többszöröződik. E követelmények hatására az eredetileg diszciplináris adatbázisok feladat-orientált, többdiszciplináris információs hálózatokba tömörülnek, féléton elébe menve a felhasználónak. Azért féléton, mert multi- vagy interdiszciplinaritás igazándiból csak a felhasználó, a felhasználói szervezet szintjén érhető el.

Az ilyen feladat-orientált, többdiszciplináris információs hálózatok partneri együttműködés és az egyik partner „primus inter pares” központi szervezői funkciója alapján jöhetnek létre. E fejlődés során a diszciplináris adatbázisok nem tűnnek el, hiszen továbbra is nélkülözhetetlenek, de a diszciplináris és feladat-orientált irányzatnak kialakul az egymásmellettsége, sőt egysége is. Ilyen kapcsolódások természetesen egyes adattípusok bázisaival is létrejöhetnek, azok is bekerülnek a hálózatba. Még a diszciplináris keretekben való gondolkodás esetén is felmerülnek olyan javaslatok, hogy egy adott diszciplína valamennyi adattípus szerinti bázisa, tehát adatbankjai, könyvtárai, kutatásnyilvántartó központjai stb. alkossanak egységes hálózatot.

A multidiszciplináris és interdiszciplináris közelítés a globális kérdéseknek a kutatásban akár pedig a gyakorlati megoldásában abszolút értelemben is nélkülözhetetlen. Néhány példa: világelelmzés, népesedés, környezetvédelem, energiakérdés, a fejlődő országok társadalmi-gazdasági gondjai, a leszerelés, stb. Ez a közelítés azonban egy sor nemzeti és regionális probléma megoldásában sem mellőzhető: társadalmi-gazdasági ter-

vezés, területfejlesztés, urbanizálódás, infrastruktúra, oktatásügy, tömegkommunikáció, szociálpolitika, ifjúsági kérdés, a családpolitika. Jelentkeznek ezek a feladatok intézményen belüli keresztmetszetben: vállalati stratégia, a munkáltató és a munkavállaló viszonya. Jelentkeznek településenként mint községpolitika, tömegközlekedési kérdések, szociális gondozás. A felsorolásból kitűnik, hogy mekkora igények léphetnek fel nemzetközi, nemzeti, regionális és helyi feladat-orientált információs intézmények és szolgáltatások iránt.

Adattárolás és szétsugárzás

A társadalomtudományi információ és a felhasználó kapcsolatának lényeges módosulása, ha az utóbbi közvetlen számítógépi kapcsolatba lépve a nagy adatbázisokkal rátér az információs önkiszolgálásra. Ezzel helyettesíthetővé válik az információs intézmények tömeges adatpublikálási tevékenysége, vagy annak jelentős része. Ennek egyik alapja, hogy a felhasználó (egyén vagy szervezet) rendelkezék azokkal az ismeretekkel, műszaki és szervezeti feltételekkel, amelyek az önkiszolgálásra való áttérést lehetővé teszik. A felhasználói szervezetekben szükségessé válik nagyszámú és a jelenlegitől eltérő feladatkörrel bíró információs tisztviselő alkalmazása, akiknél elengedhetetlen a mainál összehasonlíthatatlanul nagyobb szakismeret a szervezet feladatkörébe vágó tevékenységek, valamint az információfeldolgozás és kezelés terén. A szervezeti hierarchiában olyan helyet kell biztosítani nekik, hogy kellő belső informáltsággal rendelkezzenek, mert enélkül a legkiválóbb szakismeretek mellett sem képesek az információk kiválasztására és feldolgozására. Itt tehát részben a képzés, részben az irányítási szervezet problémájával állunk szemben. Ezeknek az információs tisztviselőknek a közvetítő szerepe csökkenhet, ha a felhasználó közvetlenül elsajátítja az informatikai technika egy minimumát.

Ez az új kapcsolat szükségképpen új feladatokat ró az információs szervezetekre is. Elsősorban nekik kell megteremteni az önkiszolgálás rendszeréhez szükséges szervezeti és műszaki feltételeket. Ebben az új helyzetben az információs szervezet visszafoghatja aktivitását a szétsugárzás terén, ami a XX. század első felének nagy vívmánya volt és visszatérhet a készenlét és passzivitás korábbi tradícióihoz. Viszont minden korábbinál nagyobb követelményekkel kell szembenéznie az adatok hozzáférhetővé tételében. Az ezzel kapcsolatos technikai problémák többségét megoldották. Megoldatlan azonban a szellemi input színvonalának emelése, a módszerek szabványosítása, vagy legalább kompatibilissé tétele, a szervezeti racionalitás és hatékonyság növelése, az információáramlás korlátainak leküzdése, továbbá egy sor más kérdés.

A módszerbeli alkalmazkodás

A szervezeti- institucionális problémák mellett és azokon túl felvetődik az a kérdés, hogy a tudományos tájékoztatás hagyományos eszközei akár papíron, akár képernyőn mennyire képesek a gyakorlat igényeinek kielégítésére? Hogyan lehet eleget tenni annak

a követelménynek, hogy az információ legyen kellő mértékben szelektív, komplex és értékelt? E követelmények egy része a szellemi input színvonalának lényeges emelésével és az utólagos adattisztítással kielégíthető. De az egyes adatokra koncentráló, akár hagyományos, akár számítógépes információszolgáltatással ezeknek a követelményeknek maradéktalanul eleget tenni nem lehet.

A társadalmi gyakorlat felé forduló információszolgáltatásnak bővítenie kell eszköz-tárát. Ilyen bővítési lehetőség kínálkozik az információelemzés, vagy más elnevezéssel az információértékelés és átcsoportosítás módszerének alkalmazása révén. E módszer egy minőségileg új produktumot eredményez, amelyben az adatok forrásuktól független kombinációkban, célszerűen válogatva, aggregálva, értékelve, összehasonlítva jelennek meg. Ez az eljárás nemcsak az ismeretek összefoglalását nyújtja, de képes a tendenciák felmutatására és prognosztikus következtetések levonására. E produktum színvonalában és információtartalmában nem különbözik a tudományos kutatás termékeitől, csak eredetében. Az e módszert alkalmazó, vagy túlnyomórészt e módszert alkalmazó információ-elemző központoknak ahhoz, hogy feladataikat jól elláthassák, három közeg fókuszában kell elhelyezkedniök. Az egyik az adatbázisok, a másik a kutatás, a harmadik a felhasználók.

Ami az adatbázisokkal való kapcsolatot illeti, ez nyilvánvaló. Az adatbázisokkal szemben azonban ez a tevékenység a hagyományosnál magasabb követelményeket támaszt, amelyeket csak akkor képesek kielégíteni, ha maguk részéről is mindent megtettek a szolgáltatásaikban rejlő információs potenciál kiaknázására. Ezt egyébként az információelemzés támasztotta igények elő is segíthetik.

Bonyolultabb a kutatással való kapcsolat. A kutatás egyfelől lehet a szolgáltatás használója, igénylője. Ugyanakkor forrása is. A külső kutatók közreműködését még a nagy saját kutatói gárdával rendelkező elemző központok sem nélkülözhetik. Végül az ismeretek fehér foltjainak felmutatásával az információelemzés visszahat magára a kutatásra és nem utolsósorban a kutatásirányításra.

Különleges kapcsolatok szövődnek az információelemzés kapcsán a felhasználó és az elemző központ között. A felhasználó a központtól közvetlenül hasznosítható végterméket kap, vagy rendelhet. Ez egyfajta együttgondolkodást feltételez mindkét fél részéről. A szelekciót, az értékelést, a komplexitás fokát végső soron a felhasználói igények szabják meg, akár a központ saját kezdeményezéséből, akár rendelésre készül az elemzés. Ez a szoros kapcsolat azonban nem válhat alávetettségé, anélkül, hogy maga az elemző funkció értelmét ne veszítse.

Fejlesztés és környezet

A társadalomtudományi információ eddig sem légüres térben fejlődött és a jövőben sem függetlenítheti magát a környezettől, amelyben működik.

A tőkés országokban ez a környezet jórészt a decentralizáltságnak kedvez. Mindazonáltal az utóbbi évtizedben a számítógépek és a kommunikációs technika fejlődésének és a tömeges méretekben való megvásárlást lehetővé tevő olcsóbbodásának hatá-

sára nagy lökést kapott a költségvetésből vagy közösségi alapokból finanszírozott információs intézmények összekapcsolódása és együttműködése. Sokan azonban tagadják ennek szükségességét. A fejlődés másik vonala az információs üzletág megjelenése, nagy monopolszervezetek, középállalatok és információs „ügynökségek” hálózatának kialakulása. Ezek a magáncégek szolgáltatások széles spektrumát nyújtják használóiknak. Ez utóbbi fejlemények hatását és összefüggését az információ közületi szektorával még nem tanulmányozták kellő alaposással.

A kelet-európai szocialista országokban elvileg kedvezők a feltételek a racionális és áttekinthető információs rendszer kialakítására. Mégis messze vagyunk még attól az állapottól, amikor a szocialista társadalmi rendszerben nyújtott lehetőségek kiaknázásáról beszélhetünk majd. Ma még az a helyzet, hogy az ezekben az országokban uralkodó ágazati rendszerű irányítási szervezet gyakorlatilag egy policentrikus információs rendszert indukált, legalábbis ott, ahol ilyen rendszerrel egyáltalában beszélhetünk. Ebben a rendszerben azonban sem a mellé-, sem az alá- és fölérendeltségi kapcsolatok nem alakulnak kielégítő módon.

Az információs szakemberek sehol sem mondhatják: megtaláltuk a bölcsek kövét, kidolgoztuk az optimálisan működő információs rendszer modelljeit. De, ha rendelkeznének is velük, elképzeléseiket akkor sem lennének képesek a gyakorlatba átültetni, ha nem vetnek számot azzal a környezettel, amelyben egy ilyen rendszernek működnie kell. E környezethez – bármily tökéletlen legyen is az – való alkalmazkodás sine qua non az információs rendszerek tervezésében. Ez nemcsak kényszerű korlát, mert ezen kapcsolódások helyes felismerése, reális értékelése az információs szakmának elemi érdeke. Ezért az információs rendszerek elméleti kutatása, tervezése bármily fontos és nélkülözhetetlen, csak a fennálló társadalmi, politikai, gazdasági és igazgatási viszonyokba ágyazva nyer értelmet. Ezek a viszonyok pedig térben és időben nagyon különbözők és viszonylag gyorsan változnak. Az információs rendszerek vizsgálatában ezért egyenlő súlyt kell kapnia az információs tevékenység belső törvényszerűségei és a környezettel való kapcsolat elemzésének. A társadalomtudományi információ gyakorlatban való alkalmazhatósága nem utolsósorban attól függ, mennyire sikerül a szakma belső követelményeit és a környezet támasztotta követelményeket összehangolni.

SZERZŐI JOGVÉDELEM alá helyezi adatbázisát az OCLC; a copyright éppúgy vonatkozik az adatbázisból online úton kapott egyes adatokra, mint az adatbázis anyagából szerkesztett termékekre (gyarapodási jegyzék, folyóirat-lelőhelyjegyzék stb.)

(Information Hotline, 1983. március)